

Przychody inwestorów z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek społecznościowych na gruncie podatku dochodowego od osób fizycznych

Investors' income from interest on social loans regarding to the personal income tax of a natural person

Abstrakt

Artykuł poświęcony jest problematyce opodatkowania pożyczek *social lending* podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Pożyczki *social lending* są coraz popularniejszym zagadnieniem. Pod względem opodatkowania tematyka pożyczek społecznościowych jest prawie niezbadanym pojęciem. Autor omawia przychody będące odsetkami od udzielonych pożyczek na platformach *social lending*. W artykule autor klasyfikuje odsetki do źródła przychodów w ustawie o PIT. Klasyfikacja odsetek do źródła przychodu ma zasadnicze znaczenie dla inwestora. W artykule opisano konsekwencje podatkowe zakwalifikowania odsetek do przychodów z kapitałów pieniężnych. Autor analizuje również problematykę ujęcia odsetek jako przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej w orzecznictwie.

Słowa kluczowe: pożyczki społecznościowe, podatek dochodowy, podatek, odsetki

Abstract

The article is about social lending taxation with personal incoming tax problems. Social lending is more popular question. Taxation of social lending are almost uncharted issue. Author describes interest which are incomes of make loans by social lending platforms. In the article author classifies interest as sources of incoming at PIT law. Classifies interest as sources of incoming is very important for social lending investors. Article describes tax consequences classifies interest as gains from capital fund. Author analysis segregation interest as incoming of non-agricultural economic activity on jurisdiction.

Keywords: social lending, income tax, tax, interests

1. Wprowadzenie

W aktualnej sytuacji ekonomicznej – rosnącej inflacji¹ oraz niskiego oprocentowania lokat bankowych w stosunku do wysokiej inflacji – coraz bardziej popularne stają się inne metody inwestowania kapitału, w tym zakup obligacji skarbowych lub pozostałych instrumentów rynku kapitałowego². Ze względu na wysokość stopy zwrotu z inwestycji popularność zyskują także pożyczki społecznościowe, określane również mianem pożyczek *social lending* lub pożyczek P2P (*person to person*)³. Coraz większa powszechność występowania pożyczek *social lending* wynika z powstawania i działalności platform takich jak np.: Mintos, Estateguru czy Bulkestate, umożliwiających inwestorom lokowanie środków pieniężnych w udzielane

¹ Według GUS inflacja w styczniu 2021 r. była o 9,2% wyższa w stosunku do inflacji w styczniu roku 2021, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-w-styczniu-2022-roku-dane-wstepne,2,123.html> [dostęp 22.02.2022].

² Według NBP od początku roku 2022 r. stopa referencyjna została zmieniona z 2,25% na 2,75%, co wpłynęło na wyższe oprocentowania lokat bankowych, https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/dzienne/stopy_archiwum.htm [dostęp 22.02.2022]. Zgodnie z danymi Ministerstwa Finansów w 2021 sprzedaż obligacji skarbowych wyniosła 43,3 mld złotych. W roku ubiegłym sprzedaż obligacji skarbowych wyniosła 28,39 mld złotych, <https://www.gov.pl/web/finanse/wyniki-sprzedazy-obligacji-oszczednosciowych-w-grudniu2> [dostęp: 22.02.2022].

³ R. Sobiecki, *Sharing Economy – dylematy pojęciowe*, [w:] *Sharing Economy (gospodarka współdzielenia)*, red. M. Poniatowska-Jaksch, R. Sobiecki, Warszawa 2016, s. 35.

pożyczki w zamian za zysk w postaci odsetek⁴. Inwestorami korzystającymi z platform są przede wszystkim osoby fizyczne, ponieważ platformy *social lending* adresowane są głównie do tej grupy osób⁵.

Celem artykułu jest omówienie problematyki opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych (dalej zwanym PIT)⁶ przychodów uzyskiwanych przez inwestorów z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek społecznościowych. Tematyka pożyczek *social lending* nie jest częstym przedmiotem analiz z zakresu prawa podatkowego, o czym świadczy niewielka liczba publikacji naukowych dotycząca omawianego zagadnienia. Ponadto o zasadności i potrzebie podjęcia przedmiotowej problematyki przesądza również to, że (jak zauważa się w piśmiennictwie) w przypadku inwestycji w pożyczki społecznościovie interesy fiskalne budżetu państwa są słabo chronione, a nagminną praktyką jest niewykazywanie tego rodzaju przychodów przez osoby fizyczne⁷.

Opisana w artykule tematyka opodatkowania podatkiem PIT przychodów z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek *social lending* nie wyczerpuje całości problematyki prawnopodatkowej związanej z tego typu działalnością. Niewątpliwie jednak zagadnienie to stanowi jeden z największych problemów związanych z pożyczkami społecznościovymi. W artykule autor zdecydował się skoncentrować na najistotniejszej kwestii w tym zakresie z punktu widzenia inwestora, a mianowicie na problematyce zaliczenia przychodów z odsetek do właściwego źródła uzyskania przychodów na gruncie PIT. Opisany problem jest aktualny i zdaniem autora będzie zyskiwać na znaczeniu w przyszłości, z racji tego że potencjalnie dotyczy on

⁴ Do popularyzacji platform *social lending* przyczyniły się blogi finansowe: Blog Rekin Finansów: <https://rekinfinansow.pl/inwestowanie-pozyczki-mintos> [dostęp 23.02.2022] oraz Subiektywnie o finansach: <https://subiektywnieofinansach.pl/dziwaczne-udziellili-pozyczek-a-teraz-chca-sie-z-nami-podzielic-zyskiem-testuje-mintos> [dostęp 23.02.2022].

⁵ Platformy *social lending* co do zasady dotyczą do osób fizycznych, jednak według strony Mintos: „Za pośrednictwem Mintos inwestować mogą osoby fizyczne i podmioty (...). Rodzinne fundusze powiernicze, spółki osobowe, sp. z o.o. i inne organizacje muszą posiadać konto bankowe i być zarejestrowane na terenie UE lub państw trzecich, które posiadają systemy AML/CFT równoważne do UE”, <https://www.mintos.com/pl/investor-registration> [dostęp: 23.02.2022].

⁶ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1, 24, 64, 138.

⁷ A. Bartosiewicz, *Zasady opodatkowania finansowania społecznościoviego*, Warszawa 2019, s. 318.

dużej (nieograniczonej żadnymi kryteriami) grupy podatników podatku PIT. Osoby fizyczne coraz częściej zaś lokują wolne środki w ten sposób, widząc w tym alternatywę dla lokat bankowych.

2. Pożyczki społecznościowe – pojęcie i zasady inwestowania

Według piśmiennictwa pożyczki *social lending* zaliczane są do koncepcji *sharing economy* (gospodarki współdzielenia) zakładającej, że przedsiębiorstwa i osoby fizyczne posiadają zasoby, które nie są przez nie w pełni wykorzystane, zaś efektywnym sposobem wykorzystania tych zasobów jest ich udostępnienie za pośrednictwem platform internetowych w celu dokonania usługi w zamian za środki pieniężne⁸. W ramach zagadnienia *sharing economy* funkcjonują następujące obszary: wspólna produkcja, wspólnotowe finanse, współdzielona konsumpcja. Według powyższego podziału pożyczki *social lending* zaliczają się do wspólnotowych finansów⁹. W literaturze pojawia się także zupełnie inna klasyfikacja dotycząca pojęcia finansowania społecznościowego, którego częścią są pożyczki społecznościowe¹⁰. Finansowanie społecznościowe należy postrzegać w ramach finansowania społecznościowego *sensu largo* i *sensu stricto*¹¹. Zgodnie z tą klasyfikacją finansowanie społecznościowe w ujęciu *sensu largo* to umowy pożyczek zawierane bezpośrednio pomiędzy osobami fizycznymi przez serwery internetowe bez pośrednictwa instytucji finansowych, przy czym pożyczkodawcy nie otrzymują odsetek z tytułu udzielenia pożyczki¹². Natomiast w ujęciu *sensu stricto* pożyczki społecznościowe są udzielane odpłatnie, a motywacja inwestorów ogranicza się do osiągnięcie zysku¹³.

W ramach artykułu pojęcie pożyczek społecznościowych użyte zostało i jest omawiane w ujęciu *sensu stricto*. Pojęcie to jest stosowane zamiennie wraz z pojęciem *social lending*.

⁸ R. Sobiecki, *Sharing Economy...*, s. 12.

⁹ *Ibidem*, s. 12. Do wspólnego finansowania poza *social lending* zaliczono mikrokredyty, społeczność bankową, społeczność wymianę walut i *crowdfunding*.

¹⁰ A. Bartosiewicz, *Zasady...*, s. 47.

¹¹ *Ibidem*.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Ibidem*.

Funkcjonowanie platform *social lending* polega na pośredniczeniu w udzielaniu pożyczek pomiędzy inwestorem a pożyczkobiorcą. W udzielaniu pożyczek poza inwestorem i pożyczkobiorcą zasadniczo udział biorą również: instytucja finansowa pierwotnie udzielająca kredytu oraz pośrednik będący właścicielem platformy *social lending*¹⁴. Pośrednik umieszcza na własnej platformie listy pożyczek, dostępne do inwestowania, które otrzymał od instytucji finansowych, a także weryfikuje firmy udzielające pożyczki¹⁵. Pożyczkobiorca za pośrednictwem portalu otrzymuje środki finansowe zarówno od instytucji finansowej, jak i od inwestora¹⁶. Inwestor, dysponując kapitałem pieniężnym oraz licząc na przychód w postaci odsetek od udzielonej pożyczki, odkupuje od instytucji finansowej część pożyczki. Inwestor wybiera pożyczkę, w którą inwestuje według własnych kryteriów, takich jak: okres udzielenia pożyczki, wysokość odsetek, walutę, *rating* firmy pożyczkowej oraz kwotę, którą zamierza zainwestować. Jeśli chodzi o koszty, które pojawiałyby się po stronie inwestora, to korzystanie z platform *social lending* oraz inwestowanie w pożyczki jest bezpłatne. Zasadniczo jedynymi kosztami, które wiążą się z powyższym mechanizmem, są koszty związane z inwestowaniem na rynku wtórnym oraz koszty dotyczące wymiany walut¹⁷.

Zawieranie umowy pożyczki za pośrednictwem niektórych platform, takich jak Mintos, czy Estateguru, ma charakter umowy cesji, w ramach której instytucja finansowa udziela pożyczki, przenosząc na inwestora część udziału w zainwestowanej pożyczce w zamian za ustalone odsetki¹⁸.

¹⁴ Na niektórych platformach *social lending* występuje również podmiot będący zarządcą wierzytelności przenoszonej na cesjonariusza. Tak funkcjonuje np. platforma Mintos.

¹⁵ Zgodnie z informacjami widniejącymi na stronie Mintos, <https://www.mintos.com/pl/jak-to-dziala/inwestowanie-z-mintos> [dostęp 23.02.2022].

¹⁶ Problematiczne jest zagadnienie dotyczące wysokości RRSO tego typu pożyczek, na ten temat szerzej R. Sobiecki, *Sharing Economy...*, s. 35; W. Szpringer, *Kierunki regulacji sektora fin-tech na rynku usług finansowych*, Warszawa 2017, s. 43. Według autora platformy P2P wykazują wyższe oprocentowanie pożyczek, ale też wyższe ryzyko niż kredyty bankowe.

¹⁷ Mintos wskazuje dodatkowo na opłaty za odzyskanie środków w przypadku zatrudnienia prawników do odzyskania środków należnych inwestorom, <https://www.mintos.com/pl/jak-to-dziala/oplaty/> [dostęp 23.02.2022].

¹⁸ A. Bartosiewicz, *Zasady...*, s. 301. W zależności od platformy *social lending* istnieją różne konstrukcje umowy pożyczki, autor wskazuje na pożyczki zawierane w ramach umów pożyczek.

Konstrukcja umowy cesji określa strony umowy, datę odkupu, wysokość oprocentowania pożyczki, wysokość pożyczki podlegającej zwrotowi. Poza opisanym schematem funkcjonuje również model inwestowania polegający na kontaktowaniu przez platformę stron zawierających ze sobą umowę pożyczki. Model taki przyjęły finansowo.pl oraz CapitalClub.pl¹⁹. W przypadku części platform *social lending* inwestycje w pożyczki mają charakter aukcji²⁰.

Pomimo funkcjonowania różnych modeli udzielania pożyczek sam schemat działania platform *social lending* sprowadza się do głównego założenia, zgodnie z którym inwestor od udzielonych pożyczek otrzymuje odsetki. Odsetki od udzielonej pożyczki stanowią jego przychód, w związku z tym powinny być one oceniane także z punktu widzenia prawa podatkowego i zasad opodatkowania przychodów osób fizycznych.

3. Inwestor jako podatnik podatku dochodowego od osób fizycznych

W omówionych modelach udzielania pożyczek inwestorem, co do zasady, jest osoba fizyczna. Głównym przychodem inwestorów są odsetki od udzielonych pożyczek. Obliczanie i opłacenie podatku PIT spoczywa przy tym na samych inwestorach, ponieważ platformy *social lending* nie pełnią roli płatnika, chociaż najczęściej dokonuje wypłat odsetek.

Jak już wspomniano na wstępie, kwestia opodatkowania przychodów z tytułu odsetek od pożyczek społecznościowych jest rzadko podejmowana w literaturze naukowej. Sporadycznie jednak w piśmiennictwie pojawiają się rozważania dotyczące tego, czy udzielanie pożyczek w sposób regularny przez inwestora ma charakter działalności gospodarczej, czy stanowi jedynie formę realizacji uprawnień wynikających z własności kapitału²¹. Niewątpliwie prawidłowe zaliczenie przychodu do jednego

¹⁹ *Ibidem*, s. 298.

²⁰ K. Mitreğa-Niestrój, *Bankowość p2p jako alternatywa dla tradycyjnych banków detalicznych*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H” 2012, Vol. XLVI/4, s. 602. Inny model polega na zbieraniu przez portal ofert pożyczkodawców i pożyczkobiorców, dzieleniu kwoty oferowanej i na podstawie umów mikropożyczek zawieranych między stronami skonstruowaniu pożyczki dla konkretnego podmiotu. A. Bartosiewicz, *Zasady...*, s. 301.

²¹ A. Roszyk, *Pomożecie? Pomożemy! Social lending i crowdfunding*, „Gazeta Małych i Średnich Przedsiębiorstw” 2013, nr 3 (131), s. 2. KNF zwrócił uwagę na niejednoznaczny stan prawny pożyczek *social lending* w ramach ustawy o podatku PIT, wskazując na niejednolite poglądy doktryny i orzecznictwa, postulując przy tym zmianę ustawy o PIT. *Raport z prac zespołu roboczego ds.*

ze źródeł uzyskania przychodu na gruncie PIT jest kwestią kluczową, decyduje bowiem o zasadach jego opodatkowania. To trudne rozstrzygnięcie dotyczące kwalifikacji osiągniętego przychodu ciąży na samym podatniku (inwestorze), który w związku z zasadą powszechności opodatkowania jest zobowiązany do podejmowania określonych działań związanych z ujawnieniem osiągniętych przychodów.

Głównym założeniem podatku PIT jest to, aby wszystkie osoby fizyczne (powszechność podmiotowa) płaciły podatek od całości dysponowanych dochodów (powszechność przedmiotowa)²². Powszechność podmiotowa wskazuje na opodatkowanie wszystkich osób fizycznych²³. Ustawodawca nie wiąże statusu podatnika z posiadaniem zdolności do czynności prawnych, a jedynie ze statusem osoby fizycznej, zatem podatnikiem PIT może być każda osoba fizyczna²⁴. Powszechność przedmiotowa oznacza, że opodatkowaniu podlegają wszelkie przychody (dochody) uzyskiwane w roku podatkowym przez osoby fizyczne poza tymi które podlegają wyłączeniom²⁵. Realizacja

rozwoju innowacji finansowych (*FinTech*), Warszawa 2017, s. 134. Ustawodawca nie zauważa popularności pożyczek *social lending*: „W Polsce rynek pożyczek społecznościowych ma charakter niszowy – pod koniec 2017 r. jego wartość była szacowana na zaledwie ok. 100 mln złotych”. R. Milic-Czerniak, *Rola fincherów w rozwoju innowacji finansowych*, „Studia BAS” 2019, nr 1(57), s. 48. Innego zdania są instytucje unijne dostrzegające potencjał pożyczek *social lending*, pkt 4.1-4.4 Opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznościowego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznościowego Komitetu Regionów „Uwolnienie potencjału finansowania społecznościowego w Unii Europejskiej” z dnia 14 marca 2014 (2014/C 451/11). Konsekwencją zainteresowania prawodawcy unijnego zagadnieniami finansowania społecznościowego, w tym także pożyczek społecznościowych, było przyjęcie aktów prawnych dotyczących również pożyczek społecznościowych, tj. Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1504 z dnia 7 października 2020 r. zmieniającej dyrektywę 2014/ /WE w sprawie rynków instrumentów finansowych, Dz. Urz. UE, L 347/50 oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 z dnia 7 października 2020 r. w sprawie europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsiębiorstw gospodarczych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1129 i dyrektywy (UE) 2019/1937, Dz. Urz. UE L 347/1. Aspekt podatkowy pożyczek społecznościowych został również omówiony w publikacji M. Andruszki, *Wzrost znaczenie pożyczek społecznościowych z dochody budżetowe z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2021, t. 9, nr 3, s. 113-136.

²² R. Mastalski, *Prawo podatkowe*, Warszawa 2019, s. 381.

²³ Art. 1 ustawy o PIT.

²⁴ R. Kowalski, *PIT. Komentarz do wybranych przepisów*, LEX/el. 2020.

²⁵ R. Mastalski, *Prawo...*, s. 409. Powszechność przedmiotowa znajduje się w art. 9 oraz rozdziale 2 ustawy o PIT.

zasady powszechności opodatkowania wymaga również prawidłowego wskazania źródła uzyskanych przychodów. Katalog źródeł przychodów zawarty w art. 10 ust. 1 ustawy o PIT nie rozstrzyga bowiem, do jakiej kategorii przychodów zakwalifikować należy odsetki od pożyczek *social lending*. Przywołany w art. 10 ust. 1 katalog źródeł przychodów zbudowany jest jako wyliczenie enumeratywne, a w istocie rzeczy ma charakter otwarty²⁶. Potencjalnie analizując katalog źródeł przychodów osób fizycznych, odsetki od udzielonych pożyczek można zakwalifikować do przychodów z kapitałów pieniężnych, przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej lub do innych przychodów. W interpretacji klasyfikacji odsetek do określonego źródła przychodu pomocna jest treść art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o PIT, który wskazuje, że za przychody z kapitałów pieniężnych uważa się odsetki od pożyczek²⁷. Jednakże według piśmiennictwa oraz orzecznictwa w określonych okolicznościach przychody będące odsetkami od udzielonych pożyczek mogą zostać zaklasyfikowane również do przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej, jeśli inwestor spełniać będzie przesłanki prowadzenia działalności gospodarczej na gruncie ustawy o PIT²⁸. Zaklasyfikowanie odsetek od udzielonych pożyczek do odpowiedniego źródła przychodów ma fundamentalne znaczenie dla inwestora z punktu widzenia zasad opodatkowania jego przychodów, w tym m.in. stawki podatkowej. Niezależnie od sposobu kwalifikacji przychodów z odsetek na inwestorze ciąży obowiązek wynikający z techniki samoobliczenia podatku. Zaliczenie odsetek do przychodów z kapitałów pieniężnych skutkuje ich opodatkowaniem zryczałtowanym podatkiem za rok podatkowy obliczanym według stawki podatkowej 19%²⁹. Ponadto zryczałtowany podatek dochodowy skutkuje brakiem możliwości zaliczenia kosztów uzyskania przychodów. Natomiast klasyfikacja odsetek jako przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej skutkuje obowiązkiem obliczenia i zapłaty zaliczek na podatek

²⁶ A Huchla, Źródła przychodów w podatku dochodowym od osób fizycznych, „Monitor Podatkowy” 1995, nr 2, s. 33.

²⁷ Art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o PIT.

²⁸ A. Bartosiewicz, *Zasady...*, s. 316 oraz wyrok NSA z dnia 16 lutego 2012 r., II FSK 1472/10, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych.

²⁹ Art. 30a ust. 1 pkt 1 ustawy o PIT.

w trakcie roku podatkowego. Zamiast zryczałtowanego podatku inwestor, co do zasady, opodatkowany byłby w ramach skali podatkowej³⁰, z możliwością wyboru opodatkowania według stawki liniowej 19%. Ponadto inwestor miałby możliwość pomniejszenia przychodu o koszty jego uzyskania³¹.

Niezależnie od powyższych, zasadniczych dylematów źródło problemów stanowić może obliczenie podatku. W przypadku inwestycji na rynkach kapitałowych instytucje finansowe działają w roli płatnika, obliczając, pobierając od podatnika podatek, wpłacając podatek na rachunek bankowy, a także przysyłając swoim klientom formularz PIT 8C³². Podmioty obsługujące platformy *social lending* nie przysyłają formularzy PIT 8C. Platformy umożliwiają wygenerowanie raportu obejmującego rok podatkowy, jednak zawarte w nim informacje o przychodach należy traktować czysto informacyjnie, nie stanowią wiążącej ewidencji umożliwiającej prawidłowe obliczenia podatku dochodowego³³. Brak udziału płatnika w rozliczeniu przychodów z tytułu udzielania pożyczek skutkuje zastosowaniem techniki samoobliczenia podatku przez podatnika, który sam ustala zakres podlegania obowiązkowi podatkowemu, oblicza wysokość zobowiązania podatkowego i dokonuje wpłaty na rzecz Skarbu Państwa³⁴. Podatek powinien zostać wykazany w zeznaniu rocznym składanym przez podatnika i opłacony w terminie do złożenia zeznania³⁵.

Rozgraniczenie kwalifikacji przychodów z tytułu odsetek od udzielonych pożyczek jako przychodów z kapitałów pieniężnych lub z tytułu

³⁰ Art. 27 ust. 1 ustawy o PIT. W rozliczeniu uzyskanych przychodów od odsetek z udzielonych pożyczek w przypadku, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ramach ustawy o PIT zastosowanie ma co do zasady progresywna skala podatkowa z obowiązującymi stawkami w wysokości 17% oraz 32%.

³¹ A. Bartosiewicz, *Zasady...*, s. 322. Autor podkreśla, że koszty windykacyjne nie mieszczą się w katalogu kosztów uzyskania przychodów.

³² R. Mastalski, *Prawo...*, s. 465.

³³ Według Mintos „Dochód każdego inwestora uzyskany na platformie Mintos podlega opodatkowaniu na podstawie przepisów podatkowych kraju, którego rezydentem podatkowym jest dany inwestor. Ponieważ przepisy podatkowe różnią się w poszczególnych krajach, należy skonsultować się z odpowiednią instytucją podatkową (...)”. <https://www.mintos.com/pl/jak-to-dziala/inwestowanie-z-mintos> [dostęp 23.02.2022].

³⁴ R. Mastalski, *Prawo...*, s. 461.

³⁵ A. Bartosiewicz, *Zasady...*, s. 317.

pozarolniczej działalności gospodarczej wynika z treści art. 30a ust. 1 pkt 1 ustawy o PIT. Zgodnie z tym przepisem zryczałtowanego podatku dochodowego nie pobiera się od odsetek od pożyczek w przypadku działalności gospodarczej polegającej na udzielaniu pożyczek. W związku z możliwością zaliczenia odsetek do dwóch różnych źródeł przychodów, w celu ustalenia konsekwencji po stronie inwestora na gruncie ustawy PIT, istotne będzie przypisanie w konkretnym stanie faktycznym odsetek do danego źródła. Alokacja przychodu w odpowiednim źródle ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego rozliczenia podatku³⁶. Każdorazowe stwierdzenie zaistnienia przychodu musi być połączone ze sprecyzowaniem źródła przychodu, a to w celu zastosowania kolejnych przepisów ustawy właściwych w konkretnym przypadku³⁷. W literaturze podkreśla się, że przychód uzyskany przez podatnika może być zaliczony jednocześnie wyłącznie do jednego źródła przychodów, w kolejnych regulacjach ustawodawca precyzuje, jakie przychody winny być zaliczane do poszczególnych źródeł³⁸. Kwestia klasyfikacji źródeł przychodów jest poruszona przez NSA, który zauważył, że „niezależnie od możliwego wyniku wykładni przepisów dotyczących poszczególnych źródeł przychodów (...) należy przyjąć założenie, że jednoczesne zakwalifikowanie danego przychodu do dwóch różnych źródeł przychodów nie jest możliwe, a poszczególne źródła przychodów mają charakter rozłączny”³⁹. Mając na uwadze stanowisko NSA, odsetki należy przypisać albo do przychodów z kapitałów pieniężnych, albo do przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Analizując zagadnienie przychodów, należy odnieść się do odsetek uzyskiwanych w innych walutach, dotyczy to zagranicznych platform *social lending*, takich jak Mintos, Estateguru czy Bulkestate. Zgodnie z ustawą o PIT przychody w walutach obcych przelicza

³⁶ R. Kowalski, *PIT...*

³⁷ A Huchla, *Źródła...*, s. 33.

³⁸ *Ibidem*.

³⁹ Uchwała NSA z dnia 22 czerwca 2015 r., II FPS 1/15, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych. Zob. również wyrok NSA z dnia 5 grudnia 2017 r., II FSK 3152/15, LEX 2440733, wyrok NSA z dnia 19 kwietnia 2017 r., II FSK 154/15, LEX nr 2273377, wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 27 marca 2019 r., I SA/Bd 26/19, LEX nr 2678450. Przywołane orzecznictwo dotyczy rozłączności źródeł przychodów.

się na złote według kursu średniego walut obcych ogłaszanego przez NBP z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień uzyskania przychodu. W literaturze wskazuje się, że określone metody stosuje się niezależnie od tego, do jakiego źródła zaliczony jest przychód⁴⁰.

4. Klasyfikacja odsetek z punktu widzenia regulacji zawierającej definicję pozarolniczej działalności gospodarczej

Problematyka zaliczenia odsetek od pożyczek społecznościowych do określonego źródła wskazanego w art. 10 ustawy o PIT sprowadza się do rozstrzygnięcia, czy źródłem tym jest pozarolnicza działalność gospodarcza w rozumieniu art. 5a pkt 6 ustawy o PIT, czy też inne źródła (w grę przy tym wchodzi: kapitały pieniężne i ewentualnie tzw. inne źródła). Według NSA: „wykładnia językowa pojęcia działalności gospodarczej, prowadzić może do rozbieżnych rezultatów. (...) Można też wyciągnąć wniosek, że ustawodawca najpierw nakazuje wykluczyć pochodzenie przychodu z któregokolwiek ze źródeł wskazanych w art. 10 ust. 1 pkt 1, 2 i 4-9 ustawy, a następnie pozwala zaliczyć go do przychodu z działalności gospodarczej”⁴¹. W przytoczonym wyroku, w związku z brakiem jednoznacznego rezultatu wykładni językowej i konieczności sięgnięcia do wykładni systemowej wewnętrznej, NSA zakwalifikował odsetki do przychodów z kapitałów pieniężnych⁴². W innym wyroku NSA zauważył również: „w procesie wykładni prawa nie wolno ignorować wykładni systemowej lub funkcjonalnej przez ograniczenie się wyłącznie do wykładni językowej pojedynczego przepisu. Może się okazać, że sens przepisu, który wydaje się językowo jasny, okaże się wątpliwy, gdy skonfrontujemy go z innymi przepisami lub weźmiemy pod uwagę cel regulacji prawnej. Jednym z najmocniejszych argumentów o poprawności interpretacji jest okoliczność, że wykładnia językowa,

⁴⁰ R. Kowalski, *PIT...* Trudno odnieść przytoczony przepis do walut takich jak lari czy rubel, inwestycje w pożyczki w obu walutach umożliwia np. Mintos. Problem z przeliczeniem obu walut na złotówki polega na tym, że średni kurs obu walut ogłaszany jest przez NBP raz w tygodniu, a więc zasadnym rozwiązaniem polegającym na przeliczeniu obu walut na złotówki byłby kurs z ostatniego notowania NBP poprzedzającego uzyskanie przychodu.

⁴¹ Wyrok NSA z dnia 31 maja 2011 r., II FSK 142/10, LEX nr 1099703. Również wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 października 2009 r., III SA/WA 1013/09, LEX nr 530267.

⁴² Wyrok NSA z dnia 31 maja 2011 r., II FSK 142/10, LEX nr 1099703.

systemowa, funkcjonalna dają zgodny wynik”⁴³. Także w przytoczonym wyroku NSA konsekwencją zastosowania wykładni systemowej jest ujęcie odsetek jako przychodów należących do kapitałów pieniężnych.

Według ustawodawcy działalność gospodarcza lub pozarolnicza działalność gospodarczą to działalność zarobkowa:

- a) wytwórcza budowlana, handlowa, usługowa,
- b) polegająca na poszukiwaniu, rozpoznawaniu i wydobywaniu kopalin ze złóż,
- c) polegająca na wykorzystywaniu rzeczy oraz wartości niematerialnych i prawnych

– prowadzona we własnym imieniu bez względu na jej rezultat, w sposób zorganizowany i ciągły, z której uzyskane przychody nie są zaliczane do innych przychodów ze źródeł wymienionych w art. 10 ust. 1 pkt 1, 2 i 4–9⁴⁴. Według NSA brak którejkolwiek z wymienionych cech funkcjonalnych pozbawia działalność charakteru gospodarczego, co w efekcie wyklucza możliwość rozpoznania przychodu uzyskanego z takiej działalności jako przychodu wymienionego w art. 10 ust. 1 pkt 3 PIT⁴⁵. Natomiast piśmiennictwo wskazuje na wadliwą konstrukcję powyższej definicji⁴⁶. Znany jest pogląd, zgodnie z którym definicja działalności gospodarczej zawiera zbędne zastrzeżenie, że w przypadku źródła przychodów, jakim jest działalność gospodarcza, zaliczenie do tej kategorii może nastąpić pod warunkiem, iż uzyskane przychody nie są zaliczane do innych przychodów ze źródeł wymienionych w art. 10 ust. 1 pkt 1, 2 i 4–9⁴⁷. Przyjmuje się, że taka formuła

⁴³ *Ibidem*. W podobny sposób orzekł NSA w wyroku z 14 sierpnia 2008 r., II FSK 678/08, LEX nr 575518: „w ramach działalności wykonywanej zarobkowo (...), podatnik osiąga przychody, które jednocześnie odpowiadają opisowi przychodów z innego niż poza rolniczą działalność gospodarczą źródła przychodu i nie zostały zaliczone w sposób jednoznaczny do przychodów z tej działalności, to przychody te stanowią przychód z innego źródła”.

⁴⁴ Art. 5a pkt 6 ustawy o PIT.

⁴⁵ Wyrok NSA z dnia 9 kwietnia 2015 r., II FSK 773/13, LEX nr 1774560.

⁴⁶ R. Kowalski, *PIT...*. W literaturze spotkać można również odmienny pogląd: „pomimo iż przepisy zostały sformułowane wyjątkowo nieszcześnie, to nie oznacza to, że nie da się w sposób sensowny wyłożyć”, B. Brzeziński, *Działalność gospodarcza czy inne źródło przychodów – łamigłówka rozwiązana*, „Przegląd Podatkowy” 2015, nr 2, s. 14.

⁴⁷ B. Brzeziński, *Działalność...*, s. 14. Autor kategorycznie stwierdza: „tak więc passus z art. 5a pkt 6 lit. c in fine jeżeli uzyskane przychody nie są zaliczane do innych przychodów ze źródeł

wyduje się sprzeczna z konstrukcją katalogu źródeł przychodów opartej na zasadach zupełności (ściślej – quasi-zupełności), rozłączności, formalnej równorzędności poszczególnych źródeł przychodów⁴⁸. Zupełność oznacza objęcie podatkiem dochodowym każdego przychodu, rozłączność to zaliczenie każdego przychodu objętego opodatkowaniem do jednej i tylko jednej kategorii źródeł, równorzędność natomiast dotyczy źródeł przychodów ujętych w art. 10 ust. 1 pkt 1-8 ustawy o PIT⁴⁹. Wątpliwości co do interpretacji definicji działalności gospodarczej w ustawie o PIT występują również w orzecznictwie⁵⁰. W doktrynie wskazano na zmianę tendencji orzecznictwa i zwrócenie uwagi przede wszystkim na przesłankę zorganizowania aktywności podatnika jako przesłankę kwalifikowania tej aktywności jako działalność gospodarczą bądź też nie⁵¹.

Prezentowany w orzecznictwie akcent na zorganizowany charakter jako element definicji działalności gospodarczej dotyczący wykonywanej we własnym imieniu, opartej na elementach zarobkowego charakteru, w przypadku inwestycji w pożyczki *social lending* wydaje się błędny⁵². Według WSA w Gdańsku: „aktywność podatnika nastawiona jest na uzyskiwanie zysku w postaci odsetek od udzielanych pożyczek. Osiąganie jak najwyższego zysku i generowanie jak największych dochodów nie jest cechą działalności gospodarczej”⁵³. Ponadto w przytoczonym wyroku WSA podkreślił, że

wymienionych w art. 10 ust. 1 pkt 1,2 i 4-9 nie ma żadnego waloru normatywnego. Dosyć powszechnie przyjmuje się, że przepisu prawa nie należy interpretować tak, aby w rezultacie okazało się, iż jakieś jego elementy nie mają żadnego znaczenia, ale warto pamiętać, że jest to zaledwie domniemanie interpretacyjne, które może być obalone dostatecznie mocną argumentacją przeciwną”.

⁴⁸ B. Brzeziński, *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18 maja 2010 r. (II FSK 47/09)*, „Przegląd Orzecznictwa Podatkowego” 2015, nr 1, s. 10.

⁴⁹ B. Brzeziński, *Działalność ...*, s. 14.

⁵⁰ Zob. H. Litwińczuk (w:), *Prawo podatkowe przedsiębiorców* red. H. Litwińczuk, Warszawa 2013, s. 43, autorka wskazuje na stanowisko NSA w wyroku z dnia 16 lutego 2012 r., II FSK 1472/10, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych. Wskazać można na odmienne orzecznictwo NSA, z jednej strony wyrok NSA z dnia 18 maja 2010 r., II FK 47/09, LEX nr 580082, z drugiej strony wyrok NSA z dnia 11 stycznia 2017 r., II FSK 3660/14, LEX nr 2198313.

⁵¹ A. Bartosiewicz, *Zasady...*, s. 315.

⁵² Podejście, w którym aktywności w postaci inwestycji w pożyczki *social lending* przypisuje się charakter działalności gospodarczej, znaleźć można w wyroku NSA z dnia 13 sierpnia 2014 r., II FSK 1893/12, LEX nr 1493928, wyroku NSA z dnia 4 kwietnia 2014 r., II FSK 1092/12, LEX nr 1454852, oraz w wyroku WSA w Gdańsku z dnia 9 marca 2010 r., I SA/Gd 17/10, LEX nr 590741.

⁵³ Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 9 marca 2010 r., I SA/Gd 17/10, LEX nr 590741.

„istotą działalności jest bowiem to, że aktywność ma być nastawiona na cel zarobkowy, co nie oznacza konieczności wystąpienia zysku w ogóle, bądź w określonej wysokości”⁵⁴. Według autora argumentacja WSA jest niewłaściwa, ponieważ inwestorom będącym osobami fizycznymi próbuje się przypisać na gruncie ustawy o PIT cechy odpowiadające prowadzeniu działalności o charakterze gospodarczym. Sama klasyfikacja inwestowania prywatnych pieniędzy osób fizycznych do aktywności nastawionej na cel zarobkowy również budzi wątpliwości. Aktywność inwestora polegająca na lokowaniu niewielkich wolnych środków w pożyczki społecznościowe ma co prawda charakter zarobkowy, jednak inwestowanie na platformach *social lending* nie różni od zakładania lokat bankowych przez Internet, nie powinno być więc traktowane jako prowadzenie działalności. Za inwestowanie uważa się po pierwsze zaangażowanie określonej kwoty pieniędzy na pewien okres, aby w przyszłości otrzymać jej zwrot, kompensujący inwestorowi czas, w którym pieniądze były zaangażowane, po drugie przewidywany współczynnik inflacji oraz po trzecie ryzyko inwestycyjne⁵⁵. Definicja inwestowania oraz adresowanie platform *social lending* głównie do osób fizycznych ukazują je jako alternatywę dla lokat bankowych, a więc zdaniem autora wskazują, że nie można inwestycji w pożyczki społecznościowe przypisywać cech aktywności zarobkowej charakterystycznej dla działalności gospodarczej. Zasadny wydaje się pogląd wyrażony w doktrynie, wskazujący, że należy odróżniać działalność gospodarczą od zarządzania własnymi aktywami w celu zachowania i pobierania pożytków⁵⁶. W piśmiennictwie wskazuje się, że odsetki od udzielanych pożyczek są pożytkami cywilnymi z posiadanego kapitału, a zatem błędne jest przyjęcie, że inwestowanie zgromadzonego kapitału (oszczędności) przez podatnika stanowi prowadzenie działalności gospodarczej⁵⁷.

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ D. Majecka-Bielecka, *Inwestowanie jako element zarządzania finansami osobistymi*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego” 2014, nr 802, s. 454.

⁵⁶ M. Jamróży, *Działalność gospodarcza czy inne źródło przychodów - łamigówka nie do rozwiązania?*, „Przegląd Podatkowy” 2014, nr 10, s. 9.

⁵⁷ *Ibidem*, s. 9. Autor wskazując, że: „Jeżeli jednak podatnik aktywnie pozyskuje kapitał, np. ze źródeł zewnętrznych, w celu inwestycyjnym, to nie można już mówić wyłącznie o zarządzaniu

Ponadto, w ocenie NSA, o zorganizowanej działalności, świadczyć ma wybór portalu internetowego lub akceptacja regulaminu portalu⁵⁸. Orzecznictwo wskazuje również, że wielokrotne udzielanie pożyczek, nawet przy okazjonalnym ich udzielaniu w miarę posiadanych środków, ma charakter ciągły⁵⁹. Taka argumentacja budzi wątpliwości autora. W piśmiennictwie wskazuje się, że „zorganizowane” w szerokim sensie oznacza poddanie działalności gospodarczej regulacji prawnej, która spełnia funkcje organizacji działalności gospodarczej wskazując wymogi, które muszą być spełnione, aby możliwe było podjęcie wykonywania działalności gospodarczej zgodnie z obowiązującą regulacją prawną⁶⁰. Według doktryny podejmowanie działalności gospodarczej w sposób zorganizowany dotyczy procesu zarządzania, odnosi się przede wszystkim do procesu planowania i organizowania⁶¹. Mając na uwadze definicje zorganizowanego charakteru, działaniom inwestora trudno przypisać zorganizowany charakter. Zdaniem autora czynności podejmowane przez inwestorów platform *social lending* nie mieszczą się procesie planowania i organizowania, jedynymi kryteriami posługującymi się przez inwestorów jest oprocentowanie udzielonej pożyczki oraz oczywiście dostępność prywatnych środków finansowych, które posłużą do udzielenia pożyczki. Inwestorom nie można także przypisać posiadania określonej formy prawnej świadczącej o prowadzeniu działalności gospodarczej. W kwestii zorganizowanego charakteru WSA w Gdańsku zwraca uwagę, że o zorganizowanym charakterze świadczy wybór, sposobu udzielania pożyczki, wybór portalu internetowego czy możliwość korzystania z narzędzi informatycznych⁶². Stanowisko WSA wydaje się chybione, ponieważ przypisywane inwestorom czynności, takie jak pozyskiwanie klientów, kontakt z pożyczkobiorcami drogą mailową,

własnymi aktywami majątkowymi. Przychody uzyskiwane w ramach aktywności polegającej na zarządzaniu własnymi aktywami majątkowymi powinny być tylko i wyłącznie przychodami z kapitałów pieniężnych”.

⁵⁸ Wyrok NSA z dnia 16 lutego 2012 r., II FSK 1472/10, LEX nr 1110779.

⁵⁹ Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 9 marca 2010 r., I SA/Gd 17/10, LEX nr 590741.

⁶⁰ A. Borkowski, A. Chelmoński, M. Guziński, L. Kieres, K. Kiczka, T. Kocowski, M. Szydło, *Administracyjne prawo gospodarcze*, Wrocław 2008, s. 79.

⁶¹ P. Borszowski, *Działalność gospodarcza w konstrukcji prawnej podatku*, Warszawa 2010, s. 49.

⁶² Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 9 marca 2010 r., I SA/Gd 17/10, LEX nr 590741.

są realizowane przez platformę *social lending*. Najbardziej błędny wydaje się być argument o korzystaniu z narzędzi informatycznych, ponieważ narzędzia te są powszechnie wykorzystywane nie tylko przez inwestorów platform *social lending*, ale również przez inwestorów zakładających rachunki maklerskie czy lokaty bankowe.

Ciągłość działalności może się odnosić zarówno do szeroko pojętego działania ujmowanego jako całość, jak i do indywidualnie wydzielonych czynności⁶³. W przypadku inwestycji w pożyczki społecznościowe w literaturze można spotkać się z poglądem, że osoba fizyczna udzielająca pożyczek w sposób ciągły powinna zarejestrować się jako przedsiębiorca, ciągłość rozumiana jest natomiast jako udzielanie co najmniej jednej pożyczki w miesiącu⁶⁴. Według orzecznictwa dla istnienia ciągłości nie jest konieczna systematyczność udzielania pożyczek, lecz zamiar, który wskazuje na to, że czynności te będą podejmowane przez podatnika wielokrotnie, choćby w nieregularnych odstępach czasu, natomiast sama ciągłość działania wiąże się z jej planowanym charakterem i realizacją poszczególnych zamierzeń⁶⁵. Kryterium liczby zawieranych pożyczek wydaje się nietrafione. Z punktu widzenia inwestora w celu zminimalizowania ryzyka niewypłacalności firm pożyczkowych racjonalnym rozwiązaniem jest dywersyfikacja posiadanego kapitału. Przykładem dywersyfikacji jest zawarcie kilku inwestycji w pożyczki zamiast przeznaczenia całości dysponowanej kwoty w ramach inwestycji w jedną pożyczkę. **Analiza orzecznictwa prowadzi do wniosku, że dywersyfikacji kapitału inwestora przejawiającej się udzielaniem pożyczek na kilku platformach *social lending* w ocenie sądów i organów podatkowych można byłoby przypisać znamiona ciągłości.** Ponadto wzrost popularności platform *social lending* sprzyja większej aktywności inwestorów, a w konsekwencji większej aktywności po stronie inwestora, wydaje się zatem, że działaniu takiemu orzecznictwo próbować będzie przypisać charakter ciągły. **Niejasność przepisów oraz niejednolitość orzecznictwa**

⁶³ P. Borszowski, *Działalność...*, s. 49.

⁶⁴ A. Zelga, *Social lending* jako innowacyjny sposób inwestycji oraz pozyskiwania kapitału, (w: *Innowacyjne Rozwiązania Biznesowe VI*, red. M. Błaszyk, M. Popović, Łódź 2013, s. 41.

⁶⁵ Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 9 marca 2010 r., I SA/Gd 17/10, LEX nr 590741.

często nie pozwala na jednoznaczne zaklasyfikowanie czynności po stronie inwestora jako pozarolniczej działalności gospodarczej bądź też braku zaliczenia czynności do pozarolniczej działalności gospodarczej.

5. Wnioski końcowe

Przeprowadzone rozważania prowadzą do wniosku, że odsetki uzyskiwane w ramach udzielanych pożyczek przez inwestora należy zaklasyfikować przede wszystkim do przychodów z kapitałów pieniężnych. Argumentem przemawiającym za taką ich klasyfikacją jest sam mechanizm pożyczek *social lending* (jego geneza w tzw. gospodarce współdziałania) i adresowanie takiej oferty przede wszystkim do osób fizycznych.

Natomiast wykładnia przepisów ustawy o PIT prowadzi do wniosku, że odsetki należałoby zakwalifikować do przychodów z kapitałów pieniężnych, o ile udzielanie pożyczek nie jest przedmiotem działalności gospodarczej. Kluczowe w kwestii zaliczenia przychodów z odsetek do odpowiedniego źródła przychodów stanowić więc będzie to, czy udzielaniu pożyczek (sposobowi udzielania pożyczek, okolicznościom temu towarzyszącym) przypisać można cechy działalności gospodarczej na gruncie ustawy o PIT. Zdaniem autora w przeważającej większości przypadków działalności inwestorów, którzy traktują udzielanie pożyczek w portalach *social lending* jako alternatywę w stosunku do lokat bankowych czy też formę zabezpieczenia prywatnych środków pieniężnych przed inflacją, nie można przypisać w sposób niebudzący wątpliwości przymiotów prowadzenia działalności gospodarczej. Trudno jest w racjonalny sposób inwestowaniu niewielkich kwot, nawet w przypadku udzielania pożyczek w regularnych odstępach czasu, przypisać charakter działalności gospodarczej. Oczywiście inaczej należałoby ocenić sytuację, w której bez wątpliwości stwierdzić można, że inwestor wykonuje działalność gospodarczą, regularnie przeznaczając znaczne środki pieniężne na inwestycje w pożyczki *social lending*, jednocześnie np. korzystając z kilku platform, czy też posługując się specjalistycznymi programami przeliczającymi np. odsetki z walut obcych na złotówki, czy też rozszerzając zakres prowadzonej już działalności gospodarczej (w innej

branży) o udzielanie pożyczek. Opisana sytuacja wyczerpywałaby przesłanki prowadzenia działalności gospodarczej na gruncie ustawy o PIT.

Mając na uwadze brzmienie obowiązujących przepisów ustawy o PIT oraz to, że nie regulują one kwestii pożyczek *social lending* wprost oraz uwzględniając liczne wątpliwości interpretacyjne pojawiające się w praktyce, zasadne wydaje się sformułowanie następującego wniosku końcowego. W odpowiedzi na wątpliwości w zakresie możliwości kwalifikacji aktywności inwestora jako działalności gospodarczej⁶⁶ zasadna wydaje się być ocena oparta na zasadzie *in dubio pro tributario*. Według autora i wątpliwości interpretacyjne, i brak jednoznacznych przepisów prawa dotyczących kwestii opodatkowania przychodów z inwestycji w pożyczki *social lending* wyczerpują przesłanki wskazane w art. 2a Ordynacji podatkowej dotyczącej zastosowania zasady *in dubio pro tributario*. W większości wypadków dotyczących drobnych inwestorów zasada *in dubio pro tributario* powinna prowadzić do zaliczenia odsetek do przychodów z kapitałów pieniężnych. Zasadniczo przychodom tym najbliższe jest do odsetek z lokat bankowych oraz pozostałych przychodów uzyskanych poprzez inwestowanie na rynku kapitałowym. Zastosowanie zasady *in dubio pro tributario* w postulowanym przez autora zakresie z punktu widzenia inwestora uprościłoby kwestię rozliczenia podatku PIT, zamiast comiesięcznych zaliczek, inwestorzy rozliczaliby przychody tylko raz za okres roku podatkowego. Druga kwestia dotyczy kosztów uzyskania przychodu, schemat inwestowania w ramach platform *social lending* prowadzi do wniosku, że trudno byłoby po stronie inwestora prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą wykazać koszty, które można byłoby powiązać z działalnością na platformach *social lending*. Kwestia kosztów uzyskania przychodu z tego typu działalności

⁶⁶ B. Brzeziński, *Działalność...*, s. 15. Szerzej o działalności gospodarczej P. Borszowski, *Działalność...*, s. 49. Problem z definicją działalności gospodarczej wynika z wielości definicji działalności gospodarczych. Na gruncie prawa gospodarczego działalność gospodarcza została określona w art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162 ze zm. Na gruncie prawa podatkowego funkcjonują różne definicje działalności gospodarczej, w artykule przywołana została definicja wynikająca z ustawy o PIT. Definicję działalności gospodarczej znaleźć można w art. 15 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 196, a także w art. 3 pkt 9 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1540 ze zm.

byłaby kolejnym spornym zagadnieniem dodatkowo komplikującym kwestię rozliczenia podatku PIT.

Przedstawione dylematy zyskują szczególnie na znaczeniu w związku ze spodziewanym wzrostem zainteresowania inwestowaniem w pożyczki społecznościowe. Wzrost liczby platform *social lending*, a także rosnąca popularność inwestycji społecznościowych w Polsce, rodzą pytanie o dalszy charakter działania, inwestowania w udzielanie pożyczek przez osoby fizyczne. Liczba platform oferujących inwestycje w pożyczki, łatwy sposób zakładania kont na tego typu platformach powinny, zdaniem autora, prowadzić również do dywersyfikacji środków pieniężnych poprzez zakładanie kont na kilku platformach. W konsekwencji takie działanie miałoby bardziej zorganizowany charakter niż dotychczas i mogło prowadzić do wzrostu wątpliwości interpretacyjnych odnośnie do klasyfikacji odsetek do źródła przychodów. Przy czym gdyby rzeczywiście działalność inwestorów miała nabrać bardziej zorganizowanego charakteru, to przy klasyfikacji odsetek do konkretnego źródła przychodu należałoby odwołać się do istoty *social lending*, która adresowana jest przede wszystkim do inwestorów będących osobami fizycznymi, inwestujących prywatne środki pieniężne, a nie do wszelkiego rodzaju przedsiębiorców.

BIBLIOGRAFIA

Spis aktów normatywnych prawa unijnego

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1504 z dnia 7 października 2020 r. zmieniająca dyrektywę 2014/ /WE w sprawie rynków instrumentów finansowych, Dz. Urz. UE., L 347/50 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1503 z dnia 7 października 2020 r. w sprawie europejskich dostawców usług finansowania społecznościowego dla przedsięwzięć gospodarczych oraz zmieniające rozporządzenie (UE) 2017/1129 i dyrektywę (UE) 2019/1937, Dz. Urz. UE L 347/1

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno- Społecznościowego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno- Społecznego i Komitetu Regionów „Uwolnienie potencjału

finansowania społecznego w Unii Europejskiej” z dnia 14 marca 2014 (2014/C 451/11).

Spis aktów normatywnych prawa krajowego

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1426 ze zm.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1325 ze zm.

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 106 ze zm.

Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 162 ze zm.

Spis orzecznictwa

Uchwała NSA z dnia 22 czerwca 2015 r., II FPS 1/15, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych.

Wyrok NSA z 14 sierpnia 2008 r., II FSK 678/08, LEX nr 575518.

Wyrok NSA z dnia 18 maja 2010 r., II FK 47/09, LEX nr 580082.

Wyrok NSA z dnia 31 maja 2011 r., II FSK 142/10, LEX nr 1099703.

Wyrok NSA z dnia 16 lutego 2012 r., II FSK 1472/10, Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych.

Wyrok NSA z dnia 4 kwietnia 2014 r., II FSK 109212, LEX nr 1454852.

Wyrok NSA z dnia 13 sierpnia 2014 r., II FSK 1893/12, LEX nr 1493928.

Wyrok NSA z dnia 9 kwietnia 2015 r., II FSK 773/13, LEX nr 1774560.

Wyrok NSA z dnia 11 stycznia 2017 r., II FSK 3660/14, LEX nr 2198313.

Wyrok NSA z dnia 19 kwietnia 2017 r., II FSK 154/15, LEX nr 2273377.

Wyrok NSA z dnia 5 grudnia 2017 r., II FSK 3152/15, LEX 2440733.

Wyrok WSA w Warszawie z dnia 29 października 2009 r., III SA/WA 1013/09, LEX nr 530267.

Wyrok WSA w Gdańsku z dnia 9 marca 2010 r., I SA/Gd 17/10, LEX nr 590741.

Wyrok WSA w Bydgoszczy z dnia 27 marca 2019 r., I SA/Bd 26/19, LEX nr 2678450.

Literatura

Andruszko M., *Wzrost znaczenie pożyczek społecznościowych z dochody budżetowe z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu” 2021, t. 9, nr 3.

Bartosiewicz A., *Zasady opodatkowania finansowania społecznościowego*, Warszawa 2019.

Borkowski A., Chełmoński A., Guziński M., Kieres L., Kiczka K., Kocowski T., Szydło M., *Administracyjne prawo gospodarcze*, Wrocław 2008.

Borszowski P., *Działalność gospodarcza w konstrukcji prawnej podatku*, Warszawa 2010.

Brzeziński B., *Działalność gospodarcza czy inne źródło przychodów – łamigłówka rozwiązana*, „Przegląd Podatkowy” 2015, nr 2.

Brzeziński B., *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18 maja 2010 r. (II FSK 47/09)*, „Przegląd Orzecznictwa Podatkowego” 2015, nr 1.

GUS, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ceny-handel/wskazniki-cen/wskazniki-cen-towarow-i-uslug-konsumpcyjnych-w-styczniu-2022-roku-dane-wstepne,2,123.html>

Huchla A., *Źródła przychodów w podatku dochodowym od osób fizycznych*, „Monitor Podatkowy” 1995, nr 2.

Jamroży M., *Działalność gospodarcza czy inne źródło przychodów – łamigłówka nie do rozwiązania?*, „Przegląd Podatkowy” 2014, nr 10.

KNF, *Raport z prac zespołu roboczego ds. rozwoju innowacji finansowych (Fin-Tech)*, Warszawa 2017.

Kowalski R., *PIT. Komentarz do wybranych przepisów*, LEX/el 2020.

Litwińczuk H. (w:), *Prawo podatkowe przedsiębiorców*, red. Litwińczuk H., Warszawa 2013.

Majecka-Bielecka D., *Inwestowanie jako element zarządzania finansami osobistymi*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego” 2014, nr 802.

Mastalski R., *Prawo podatkowe*, Warszawa 2019.

Milic-Czeriak R., *Rola fincherów w rozwoju innowacji finansowych*, „Studia BAS” 2019, nr 1(57).

Ministerstwo Finansów, <https://www.gov.pl/web/finanse/wyniki-sprzedazy-obligacji-oszczednosciowych-w-grudniu2>

Mintos, <https://www.mintos.com/pl/investor-registration>.

Mitrega-Niestrój K., *Bankowość p2p jako alternatywa dla tradycyjnych banków detalicznych*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H” 2012.

NBP, https://www.nbp.pl/home.aspx?f=/dzienne/stopy_archiwum.htm.

Rekin Finansów, <https://rekinfinansow.pl/inwestowanie-pozyczki-mintos>.

Roszyk A., *Pomożecie? Pomożemy! Social lending i crowdfunding*, „Gazeta Małych i Średnich Przedsiębiorstw” 2013, nr 3 (131).

Sobiecki R., *Sharing Economy – dylematy pojęciowe*, [w:] *Sharing Economy (gospodarka współdzielenia)*, red. M. Poniatowska-Jaksch, R. Sobiecki, Warszawa 2016.

Subiektywnie o finansach, <https://subiektywnieofinansach.pl/dziwaczne-udzielili-pozyczek-a-teraz-chca-sie-z-nami-podzielic-zyskiem-testuje-mintos/>

Szpringer W., *Kierunki regulacji sektora fin-tech na rynku usług finansowych*, Warszawa 2017.

Zelga A., *Social lending jako innowacyjny sposób inwestycji oraz pozyskiwania kapitału*, [w:] *Innowacyjne rozwiązania biznesowe VI*, red. M. Błaszyk, M. Popović, Łódź 2013.